

doel bewerkt is, wat van loon overblijft is dan fitterij.

Verder controle op fitterij met nog niet uitgegane kwitanties.

Interne controle op fitterij bons e.a. afteekenen opzichter van de calculatie der te berekenen posten in het fitterijboek; daarin af te boeken de betaling fitterijdebiteuren. Na te gaan journaalposten uit fitterijboek, de berekende algemeene kosten resp. winststopslag direct af te boeken op „fitterijwinst”; zoodat de fitterijrekening dus glad loopt voor de berekende posten en het saldo dier rekening stemt met loon en materiaalverbruik voor de fitterijwerkjes, waarvoor nog geen rekeningen zijn uitgeschreven.

BEORDEELINGEN

S. S. DE HOOP. Uw uitwerking geeft voor de meeste boeken goed aan, hoe ze in details gecontroleerd moeten worden. Echter geeft Uw opzet met de behandeling boek voor boek niet goed den loop van de controle aan, alleen technisch de wijze waarop men controleert. Vergelijk hiertoe de officieele uitwerking, ook voor de punten die in Uw uitwerking nog ontbreken. Volgens U staan de voorraden vast, maar op welke wijze zegt U niet, vooral aan de voorraden geeft U niet veel aandacht.

5 punten.

VALLEE DE ROSES. Goede uitwerking, alleen gaat U te ver in detailcontrole door, met het willen controleeren van alle mogelijke bons. Hiertoe kunt U beter interne controle invoeren, of totaalcontrole, vergelijk hiertoe officieele uitwerking.

6½ punten.

CUM SOCIIS. U geeft den directeur wel flink wat werk. Soms gaat U te ver met detailcontrole en kunt toch beter het interne-controlesysteem versterken. Uw werken met tellingslijsten geeft m.i. geheel geen controle, daar U deze slechts laat overleggen en zich in het geheel niet van de juistheid der opmaking der lijsten overtuigt. Uw uitwerking geeft te veel aandacht aan de inrichting der administratie en hare werking, deze mag toch grootendeels bekend geacht worden. Ook Uw controle wijdt erg uit over de in alle zaken normaal voorkomende administratie (bijv. crediteurencontrole) het is hier natuurlijk juist te doen om het specifieke van de gasfabriek.

6½ punten.

UIT HET BUITENLAND.

Red. JAC. H. KRAMER

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris)

BUSINESS ORGANISATION AND MANAGEMENT

In het nummer van October 1924 komt een bijdrage voor van de hand van F. C. Lawrence, getiteld *The Development of Costing*. In dit artikel wijst de schrijver erop, dat kostprijsberekening voor de industrie voorheen nauwelijks als een factor van beteekenis werd erkend: de oorlogsjaren hebben hierin echter groote verandering gebracht in verband met het aannemen op groote schaal van oorlogsbehoeften, en men ging eensklaps aan de postprijsberekening eischen stellen, waaraan zij toen nauwelijks kon voldoen. Accountants waren er in overvloed, maar „cost accountants” waren schaarsch; vele accountants gingen toen inzien, dat het terrein van hun arbeid was veranderd en dat meer de staat der productiekosten dan de balans hun belangstelling verdiende.

L. schrijft dan, dat bij het aanbreken van meer vredevolle tijden de industrie er zich van bewust werd, dat „costing was a newly established entity and that it was a thing apart from accountancy. To those who have devoted their attention to the science of costing, it will be apparent that it is no mere side

line of accountancy, but that it is fundamentally a distinct science, although some accountants seem unwilling to admit the fact. Unfortunately, the foster parentage of accountancy itself is a detrimental factor in the true advance of costing and only when it is recognised as a science *per se* will its establishment on a really sound basis be accomplished. Whereas it must be admitted that costing was originally an offshoot of accountancy and that a costing system does not fulfil its whole function unless it is administered in close association with its contemporaneous accounting system, it is only necessary to analyse the type of mind and training which are required to institute and to control the existence of a costing system, to become convinced of its separate entity.”

Wat is, in het kort, de taak van den accountant in het fabrieksbedrijf? Hij moet de financieele transacties van het bedrijf controleeren met het einddoel om een balans en rekeningen over te leggen, welke duidelijk de positie van het bedrijf moeten weergeven. Het terrein van den cost accountant ligt echter op de eerste plaats in de fabriek zelf. „To him falls the responsibility of producing true figures relating in detail to the cost of production of each line of article ... to lay before the directors a statement of what value is derived from the expenditure and to give such data as will define the efficiencies of the processes of production, be it in regard to the whole factory, each operation, or each department, and, as a result, to bring to light excessive expenditure, for which little or no value is to be seen, wastages which can be controlled and eliminated and losses which, with a more informed outlook, can be eradicated.” L. voegt hieraan toe, dat het mogelijk is, dat iemand, die geoefend is in het controleeren van financieele administraties, de kennis heeft opgedaan, welke noodig is, om kostprijsadministraties en kostenstaten te ontwerpen.

Vervolgens wordt er de aandacht op gevestigd, dat de cost-accountant zijn meest waardevolle ervaring in de fabriek moet verkrijgen. „If he is to be able to handle returns and statistics relative to production, he must thoroughly understand the processes and machinery employed in that production; then only should his attention be turned to the more academic side of his experience and training. Economics, mathematics, organisation, some points of the law and a little accountancy are the chief subjects he must study, but their value is auxiliary to that of his factory training”.

In 1919 zijn opgericht „The Institute of Cost and Work Accountants”, te Londen en „The National Association of Cost Accountants”, te New-York; beide vereenigingen nemen examens af en nemen snel in ledenaantal toe.

„The cost consultants constitute a later development of the profession and their service consist chiefly in the installation and running of costing systems and the carrying out of investigations for firms who do not permanently employ a fully qualified cost accountant for the purpose”.

In enkele volgende nummers worden onder den titel *Reconciliation of Cost Accounts* door R. J. H. Ryall, F. C. W. A., Consulting Cost Accountant and Adviser — blijkens een door de redactie aan het hoofd van het artikel gegeven toelichting — verklaard „modern cost accountancy methods by which the closest control may be exercised over the expenditure of a business, whether for labour, materials, or other items, and which further automatically provide the means of reconciling this expenditure with the financial accounts.” De inhoud van deze artikelen komt hierop neer, dat verband wordt gelegd tusschen de boeking van de directe en indirecte kosten in de financieele administratie en die in de administratie van „the cost department”, terwijl laatstgenoemde afdeling verder zorg draagt

voor de noodige overboekingen op de rekeningen „Work in Progress” en „Finished Stock”. Het solda van de rekening „Factory Expense Account” geeft ten slotte aan of de werkelijke fabricagekosten al of niet door de opslagen in de kostprijnsadministratie zijn gedekt.

Voor studeerenden, intusschen, lezenswaardige artikelen, waaruit hun zal blijken, dat hetgeen in Engeland als „a newly established entity” en „a thing apart from accountancy” wordt voorgesteld, bij ons reeds sedert vele jaren wordt toegepast en als een onderdeel van de accountancy wordt beschouwd.

BOEKBEOORDEELING

Leerboek van het Nederlandsche Recht der Order- en Toonderpapieren, door Mr. Chr. Zevenbergen.

Onder dezen titel is een belangrijk werk verschenen, waarvan 't eerste gedeelte thans voor ons ligt, terwijl de auteur heeft beloofd, dat spoedig 't tweede (tevens slot) gedeelte zal verschijnen. Zonder tegenspraak kan worden beweerd, dat dit geschrift in een leemte voorziet. Het laatste werk, dat speciaal aan 't wisselrecht was gewijd, was: Prof. *Laud's* „Beginnelsen van het hedendaagsche wisselrecht” verschenen in 1881, dus sterk verouderd. Men was dus vrijwel aangewezen op de leidraad van prof. *Molengraaff*, terwijl dit werk minder geschikt is voor zelfstandige studie van den aankomenden jurist.

Het boek van Mr. *Zevenbergen* wil zijn een leerboek van 't wisselrecht voor den aankomenden doctorandus in de rechten, doch ook vele anderen, o.a. aanstaande accountants, zullen dat boek bij hun studie van 't handelsrecht met vrucht kunnen raadplegen.

Het boek geeft een uitnemend systematisch overzicht van de rechtsstof. De auteur geeft eerst een inleiding over het *waardepapier* in 't algemeen en daarna een 1e afd. die gewijd is aan het *orderpapier*; van deze afdeling handelt de inleiding over: algemeene beschouwingen over 't orderpapier en hoofdstuk I over *den wissel*.

De volgende onderwerpen worden o.a. door den schrijver in deze 1e aflevering behandeld: 't waardepapier als bewijs- en als legitimatiemiddel, de cautio, overdracht van waardepapieren en de gevolgen daarvan; 't wegvallen der verweermiddelen tegenover den nieuwen verkrijgen van 't waardepapier; rechtsgrond van de verplichting van den schuldenaar bij waardepapier; geschiedenis van de orderclausule en van 't endossement, karakter van 't endossement en de gevolgen daarvan; aard en geschiedenis van den wissel; streven naar eenheid van wisselrecht; economische functies van den wissel; wisselrechts- en handelingsbekwaamheid, vorm van den wissel, gevolgen van niet naleving van vormvoorschriften, soorten van wissels, wissel exemplaren, 't trekken van den wissel, het endosseeren en 't accepteeren van den wissel.

Het boek is verrijkt met aanwijzingen van literatuur en der voornaamste jurisprudentie. Geroemd mogen worden de heldere en vlotte stijl en de logische betoogtrant van den auteur. Allerlei kwesties waartoe de regeling van 't wisselrecht aanleiding geeft, worden niet in alle details besproken, dit kan ook niet worden verwacht, daar anders de omvang van 't werk te zeer zou worden uitgebreid, in strijd met 't doel, dat bij de opzet van dit boek, den schrijver voor oogen stond. Voor critiek heeft dit werk mij geen aanleiding gegeven. Verwacht mag worden, dat spoedig een tweede uitgave noodig zal blijken. De uitgever, de heer *Gouda Quint* te Arnhem, zorgde, als steeds, voor een keurige uitvoering.

Mr. D.

VRAGENBUS

Vraag I

Een industriele onderneming heeft, gedurende een jaar, b.v. 90 % van haar normale productie bereikt. Bovendien blijkt een constante kostengroep b.v. *f* 200.— hooger te zijn, dan oorspronkelijk is begroot en in haar calculatie verwerkt. Ten aanzien der verwerking van dit nadeel in haar resultatenrekening worden de volgende opinies geponeerd:

a. *f* 200.— wordt, als afzonderlijk verlies, ten laste der verlies- en winstrekening gebracht;

b. de kostenomslag had *f* 200.— hooger moeten zijn, dan deze volgens de geboekte voor-calculatie blijkt; waar 90 % van den norm werd bereikt, moet de productenrekening met 90 % van dit bedrag, ergo *f* 180.— worden belast, ergo de bruto-goederenwinst hiermede verminderd, en het saldo „verlies door onderproductie” met 10 % = *f* 20.— worden verhoogd.

Welke dezer beide meeningen acht U de meest juist, of is nog een andere opvatting mogelijk?

Antwoord op vraag I

De laatste methode lijkt mij de goede, omdat in de resultatenrekening (hier dus wat betreft het resultaat van de productenrekening) rekening moet worden gehouden niet met de „begroote” kosten, maar met de „werkelijke” kosten, die billijkerwijze ten laste van het jaar te brengen zijn. Het verschil met de vóórcalculatie is juist, dat nu met de werkelijke kosten is rekening te houden. De vergelijking met de vóórcalculatie brengt dan die verschillen naar voren, en voor een volgende begrooting moet worden nagegaan of de geconstateerde verhoging blijvend zal zijn.

Dat niet met volle *f* 200.— doch met 90 % daarvan wordt rekening gehouden, behoeft natuurlijk niet te worden toegelicht; het „verlies door onderproductie” zou immers door een andere boeking niet juist berekend zijn.

Ik zie geen enkel administratief nut gediend door het vermelden van de *f* 200.— als afzonderlijk verlies; het overzicht van het behaalde resultaat wordt er niet door verbeterd.

H.

CURIOSA

Een „vriendelijke lezer”, met zin voor humor, vestigt onze aandacht op onderstaande inschrijving in het Handelsregister der K. v. K. in Oostelijk Noordbrabant te Eindhoven en opgenomen in „De Zuidwillemsvaart” van 4 Juli 1925:

Doss. 4458: *Agentuur en Commissiehandel „Annunciata”*, Eindhoven, Hoogstr. 280, Agentuur- en commissiehandel in wijnen, sigaren, koffie, thee, cacao, sigarenfournituren, landbouwwerktuigen en landbouwmachines. Handelsnaam gewijzigd in: *Handelsonderneming Annunciata. Aan het bedrijf toegevoegd: assurantie-expeditie importeeren en exporteeren van alle koopmansgoederen, handel in schoenfournituren; accountancy; het schrijven en uitgeven van boeken op het gebied van boekhouden.*

ONTVANGEN BOEKWERKEN

Leerboek van het Nederlandsche Recht der Order- en Toonderpapieren door Mr. Chr. Zevenbergen, tweede gedeelte. Uitgever Gouda Quint, Arnhem 1925.

Effecten, hun waarde en prijs, door Dr. A. A. H. Besier, Uitgever J. J. Romen & Zonen, Roermond 1925, prijs *f* 3.—